

Okresná hasičská jednota č. 9 v Banskej Bystrici

Opis na úrovni archívneho fondu

kód	názov kódu v AJ	obsah	Názov kódu v SJ
3.1.1.	Reference kode	SK_1520_1711	Referenčný kód
3.1.2.	Title	Okresná hasičská jednota č. 9 v Banskej Bystrici	Názov jednotky opisu
3.1.3.	Date(s)	1923 - 1951	Časový rozsah
3.1.4.	Level of description	archívny fond	Úroveň opisu
3.1.5.	Extent and medium of the unit o description (quantity, bulk, or size)	1,35 bm (22 úradných kníh, 3 registratúrne pomôcky, 8 škatúl spisov)	Rozsah a nosič jednotky opisu (množstvo, rozsah alebo veľkosť)
3.2.1.	Name of creator(s)	Okresná hasičská jednota č. 9 v Banskej Bystrici	Názov pôvodcu
3.2.2.	Administrative history	Významným medzníkom novodobého vývoja požiarnej ochrany na Slovensku bol koniec prvej svetovej vojny a vznik 1. Československej republiky. Najväčšiu zásluhu na organizovaní hasičstva na Slovensku mal Vojtech Nemák, úradník Trenčianskej župy a veliteľ trenčianskeho dobrovoľného hasičského zboru, ktorý sa stal zároveň aj prvým veliteľom Zemskej hasičskej jednoty na Slovensku. Za podpory ministra vnútra a Zväzu československého hasičstva začal vyzývať župné úrady, aby ho v jeho aktivitách podporili. Vyvrcholením jeho snáh bolo zorganizovanie celoštátneho zjazdu Československého dobrovoľného hasičstva 5. až 7. augusta roku 1922 v Trenčíne, kde hlavným bodom programu bolo valné zhromaždenie spojené práve so založením už spomenutej Zemskej hasičskej jednoty na Slovensku so sídlom v Martine. Jednou z hlavných činností novovzniknutej organizácie bolo zabezpečiť jednotný rozvoj hasičstva,	Dejiny správy pôvodcu

	starostlivosť o svojich členov, organizovanie ochrannej a samaritánskej služby. Vo všetkých politických okresoch začali postupne vznikať okresné hasičské jednoty. Zakladajúce valné zhromaždenie Okresnej hasičskej jednoty č. 9 v Banskej Bystrici sa konalo 2. decembra 1923. Riadiacimi orgánmi Okresnej hasičskej jednoty boli valné zhromaždenie, výbor a veliteľstvo. Najvyšším orgánom bolo valné zhromaždenie, ktoré pozostávalo z delegátov dobrovoľných hasičských zborov, z riadnych členov výboru, z členov veliteľstva, z revízorov a z členov okresnej hasičskej jednoty. Valné zhromaždenie zvolával veliteľ, konalo sa podľa vopred určeného programu každoročne v prvom polroku. Zbory na vlastné náklady vysielali na zhromaždenie svojich delegátov. Valné zhromaždenie bolo zväčša verejné a o jeho priebehu ako aj výsledkoch bola spísaná zápisnica. Na valnom zhromaždení sa riešila výška členských príspevkov, vyhodnocovala sa činnosť organizácie za uplynulé obdobie, majetkové záležitosti - nadobúdanie alebo odpredanie nehnuteľností, schvaľovanie rozpočtu na nasledujúci rok, zmeny stanov. Veliteľ bol volený na obdobie štyroch rokov. Výbor predstavoval širší výkonný orgán a pozostával z veliteľa, z okresného dozorcú, tajomníka, pokladníka, okresného dozorcú strojov, okresného samaritánskeho dozorcú, vzdelávateľa, predsedu revízorov účtov a z ostatných členov výboru. Všetci členovia mali hlasovacie práva a zasadali dvakrát do roka. Užším výkonným orgánom okresnej hasičskej jednoty bolo veliteľstvo, zložené z veliteľa a jeho námestníkov, okresného dozorcú, tajomníka, pokladníka, okresného dozorcú strojov, okresného samaritánskeho dozorcú, vzdelávateľa a z okresného revízora účtov. Zasadnutie veliteľstva sa konalo podľa potreby a malo na starosti napríklad schvaľovanie vydávania úradných publikácií, vymenovávanie obvodových dozorcov, poprípade návrhy pre vyznamenania zaslúžilým členom. Z ďalších funkcionárov môžeme spomenúť okresného dozorcú, ktorý dozoroval nad stavom výstroja a výzbroja hasičstva v zboroch v okrese, dozoroval výcvik hasičov v hasičských kurzoch, podával návrhy na zdokonalenie technického výcviku hasičov v okrese. Tajomník spolu s veliteľom okrem iného viedol evidenciu členov jednoty a zborov, viedol administratívu zápisníc zo zasadnutí výkonných orgánov okresnej jednoty, bol zodpovedný za vedenie archívu. Pokladník zodpovedal za pokladnicu – finančné hospodárenie, vyberanie a evidenciu členských príspevkov, rozpočet. Okresný samaritánsky dozorca sa staral o samaritánsky výcvik hasičstva a o všetko čo sa týkalo samaritánstva. Vzdelávateľ bol kultúrnym referentom okresnej hasičskej jednoty, mal na starosti vzdelávanie hasičstva, usporadúval prednášky a divadelné predstavenia, viedol kroniku. Rozvoj hasičstva na Slovensku stopli mníchovské udalosti v roku 1938. V dôsledku vojny, ale aj snahou vládnych orgánov zasahovať do hasičstva, činnosť hasičstva na Slovensku stagnovala. Počas vojny hasičstvo utrpelo značné straty na životoch svojich členov ako aj veľké materiálne škody – výzbroj, výstroj a technika boli do veľkej miery poškodené alebo úplne zničené. Po skončení vojny sa činnosť Zemskej hasičskej jednoty na Slovensku	

		obnovila. Po februári 1948 sa ale čoraz viac prejavovali zásahy zo strany politických štruktúr a štátnych orgánov do riadenia hasičstva na Slovensku, obzvlášť negatívny dopad mal zákon č. 62/1950 Sb. o ochrane pred požiarmi a inými živelnými pohromami. Zákon zrušil hasičské organizácie ako spolky, požiarne zbory sa stali výkonnými orgánmi národných výborov. V obciach začali vznikať miestne jednoty Československého zväzu hasičstva. V roku 1951 došlo k zániku Zemskej hasičskej jednoty a prijatím zákona č. 68/1951 Sb. o dobrovoľných organizáciách a zhromaždeniach s účinnosťou od januára 1952 sa hasičská organizácia vyhlásila za dobrovoľnú organizáciu pod názvom Československý zväz hasičstva. V dôsledku aplikácie uvedených zákonov Okresná hasičská jednota č. 9 v Banskej Bystrici prestala existovať.	
3.2.3.	Archival history	Písomnosti fondu pochádzajú z činnosti Okresnej hasičskej jednoty č. 9 v Banskej Bystrici. Manipulácia so spismi okresnej hasičskej jednoty bola pomerne jednoduchá a neriadila sa nejakými konkrétnymi internými predpismi. Spisy sú usporiadané chronologicko-numericke, sú evidované v registratúrnych denníkoch, zväčša sú označené prezentačnou pečiatkou obsahujúcou dátum doručenia a počet príloh. Hasičská jednota si viedla aj agendu zo spisov podriadených hasičských zborov a ich evidenciu. Túto evidenciu ako aj administratívu zápisníc zo zasadnutí výkonných orgánov okresnej jednoty viedol tajomník spolu s veliteľom. Za vedenie registratúry bol zodpovedný tajomník. Pokladník mal na starosti účtovnú agendu, ktorá pozostávala z pokladničnej knihy a účtov. Fond bol prevzatý do vtedajšieho Okresného archívu v Banskej Bystrici v 60tych rokoch 20. storočia. Spracovaný a inventarizovaný bol v Štátnom archíve v Banskej Bystrici v roku 2016.	Dejiny archívneho fondu
3.2.4.	Immediate source of acquisition or transfer	Fond je evidovaný pod prírastkovým číslom 22 z 28. augusta 1960.	Spôsoby získavania archívnych prírastkov
3.3.1.	Scope and contents	Písomnosti Okresnej hasičskej jednoty v Banskej Bystrici tvoria jeden fond s časovým vymedzením rokov 1923 - 1951. Zo spisového materiálu sa dozvedáme o technickej a personálnej vybavenosti vojnou zdecimovaných zborov, taktiež o výkazoch s podrobnými správami z hasičských zásahov. Obsah fondu ďalej odrzkadľuje situáciu na „pôde“ hasičstva v Banskobystrickom okrese a to nezhody medzi dobrovoľnými zbormi a obcami, otázky sprenevery peňazí, zneužívanie hasičskej rovnošaty, alkohol na pracovisku. Vyznamenania hasičov, starostlivosť o siroty po zomrelých hasičoch, spoluprácu hasičov s Hlinkovou slovenskou ľudovou stranou. Písomnosti o organizovaní hasičských kurzov, súťaží a výcvikov, prehliadky hasičských zborov, oslavy - vysviacky motorových striekačiek, zábavy a bály. Z oblasti preventívnej a osvetovej činnosti sa vo fonde nachádzajú obežníky, pokyny, usmernenia,	Obsah a rozsah archívneho fondu

		požiarno-policajné predpisy. Účtovné písomnosti pozostávajú napríklad z účtov za knihy, kancelárske potreby a účty za šité rovnošaty.	
3.3.2.	Appraisal, destruction and scheduling information	Pri spracúvaní písomností fondu boli v rámci vnútorného vyradovania vyradené multiplicitné dokumenty, obežníky, zoznamy náhradných súčiastok k premietacím prístrojom, niektoré účtovné doklady a dokumenty bez historickej hodnoty.	Vyradovanie a hodnotenie
3.3.3.	Accruals	Archívny fond je uzatvorený. Ďalšie prírastky sa neočakávajú.	Možné prírastky
3.3.4.	System of arrangement	Štruktúra usporiadania archívneho fondu Okresná hasičská jednota č. 9 v Banskej Bystrici je nasledovná: 1. Zápisnice 1.1. Zápisnice z valných zhromaždení OHJ č. 9 v Banskej Bystrici 1.2. Zápisnice zo zasadnutí výboru OHJ č. 9 v Banskej Bystrici 1.3. Zápisnice zo zasadnutí veliteľstva OHJ č. 9 v Banskej Bystrici 1.4. Evidencia 2. Spisový materiál 2.1. Registratúrne pomôcky 2.2. Spisy 3. Spisový materiál podriadených hasičských zborov 3.1. Evidencia 3.2. Spisy 4. Účtovné písomnosti 4.1. Úradné knihy 4.2. Účty 5. Iné písomnosti	Spôsob usporiadania
3.4.1.	Conditions governing acces	neobmedzený prístup	Podmienky prístupu
3.4.2.	Conditions governing reproduction	Archívne dokumenty možno reprodukovať so súhlasom archívu podľa podmienok uvedených v jeho bádateľskom poriadku a v súlade s internými predpismi MV SR.	Podmienky vyhotovovania reprodukcií

3.4.3.	Language /scripts of material	slovenský	Jazyk/písmo archívnych dokumentov
3.4.4.	Physical characteristics and technical requirements	nepoškodený	Fyzický stav a technické požiadavky
3.4.5.	Finding aids	K dispozícií je nasledujúci neelektronický inventár poskytovaný archívom v bádateľni na požiadanie: Štátny archív v Banskej Bystrici. BUDÁČOVÁ, Daniela: <i>I Okresná hasičská jednota č. 9 v Banskej Bystrici 1923 - 1951, II Okresný výbor Československého zväzu požiarna ochrany v Banskej Bystrici 1951 - 1953</i> , združený inventár. Banská Bystrica, 2016, 42 s.	Vyhľadávacie pomôcky
3.5.1.	Existence and location of originals	Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky Štátny archív v Banskej Bystrici, Komenského 26, 974 01 Banská Bystrica	Existencia a umiestnenie originálov
3.5.2.	Existence and location of copies	Nie je známe.	Existencia a umiestnenie kópií
3.5.3.	Related units of description	<i>Okresný výbor Československého zväzu požiarna ochrany v Banskej Bystrici, 1951 - 1953</i> (archívny fond, Štátny archív v Banskej Bystrici) <i>Okresná hasičská jednota č. 32 v Brezne, 1926 - 1951</i> (archívny fond, v Štátny archív v Banskej Bystrici) <i>Banskobystrický dobrovoľný hasičský zbor, 1874 - 1950</i> (archívny fond, Štátny archív v Banskej Bystrici) <i>Dobrovoľný hasičský zbor v Brezne, 1877 - 1944</i> (archívny fond, Štátny archív v Banskej Bystrici)	Súvisiace jednotky opisu

3.5.4.	Publikation note	BEVILAQUA, Július: Pamätnica o 75 - ročnej činnosti Dobrovoľného hasičského sboru a o 25 - ročnej činnosti Okresnej hasičskej jednoty č. 9 v Banskej Bystrici. Banská Bystrica: Miestny národný výbor v Banskej Bystrici, 1949.	Informácie o publikovaní
3.6.1.	Note		Poznámka
3.7.1.	Archivist's note	Opis vyhotovila Daniela Budáčová na základe evidenčného listu archívneho fondu a informácií obsiahnutej v archívnej pomôcke uvedenej v kapitole Vyhľadávacie pomôcky.	Informácia o spracovateľovi a spracovaní
3.7.2.	Rules or conventions	Opis bol vyhotovený podľa ISAD(G): General International Standard Archival Description, Second Edition	Pravidlá alebo zásady
3.7.3.	Date(s) of descriptions	31.01.2018	Dátum vyhotovenia opisu